

המוקד להגנת הפרט

HAMOKED

Center for the Defence of the Individual

هموكيد - مركز الدفاع عن الفرد

תאריך : 16.7.2012

בתשובה נא לציין : 72031

לכבוד

גב' מלי דודיאן, הממונה על חוק חופש המידע
רשות האוכלוסין ההגירה ומעברי הגבול
רח' מסילת ישרים 6,
ירושלים 94584

גב' דודיאן הנכבדה,

הנדון : **פנייתנו לפי חוק חופש המידע בעניין איחוד משפחות בירושלים המזרחית**

שלנו : פנייתנו 72031 מיום 13.3.2012, מכתבנו מיום 1.5.2012

שלכם : מכתבכם או. 2012-8310 מיום 24.4.2012

שיחה טלפונית מיום 28.5.2012

תכתובת דוא"ל מימים 8.7.2012, 9.7.2012, 10.7.2012, 12.7.2012

1. ביום 12.7.2012, בהמשך לפנייתנו בעניין עלות הפקת המידע המבוקש, מסרת כי "ביצוע העבודה מועבר לחברה חיצונית (שלה הסכם לניהול נתוני מרשם האוכלוסין עם המדינה). עלות שעת עבודה לפי מחירון מאושר הוא 186 ₪+מע"ם".

2. עמדתנו, אשר תפורט להלן, הינה כי אין בנמצא מקור סמכות אשר מאפשר למשרד הפנים לגבות אגרה עבור הפקת המידע המבוקש, מעבר לנקוב בתקנות חופש המידע (אגרות), תשנ"ט-1999. זאת ועוד: גביית סכום כה גבוה מסכלת את התכליות שביסוד חוק חופש המידע, שכן היא יוצרת מחסום משמעותי מפני נגישות וזמינות של מידע. ברי, כי אין משמעות להחלטה של משרד הפנים להפריט חלק משירותיו. העברת עבודה לחברה חיצונית לא יכולה להוות אמתלה לחריגה מסמכויות גבייה המוקנות בחוק. נפנה לדברים כסדרם.

3. נזכיר, כי על פי חוק חופש המידע, תשנ"ח-1998 :

18. (א) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, יתקין תקנות הקובעות אגרות בעד בקשה לקבלת מידע ובעד הפעולות הכרוכות באיתור המידע המבוקש ומסירתו לפי חוק זה; קביעת האגרות תיעשה תוך התחשבות בסוגים השונים של המידע ושל הפונים לקבלתו.

4. ועל פי תקנות חופש המידע (אגרות), תשנ"ט-1999 :

2. אגרה בעד איתור המידע המבוקש, מיונו והטיפול בו (להלן – אגרת טיפול), תהיה בסכום של 53.00 שקלים חדשים לכל שעת עבודה באיתור המידע, במיונו או בטיפול אחר בבקשה, החל בשעה השלישית.

5. עוד ידוע, על פי חוק יסוד: משק המדינה, כי:

1. (א) מסים, מילואות חובה ותשלומי חובה אחרים לא יוטלו, ושיעוריהם לא ישונו, אלא בחוק או על פיו; הוא הדין לגבי אגרות. (ההדגשה הוספה, נ.ד.).

6. הנה כי כן, בתקנות חופש המידע (אגרות) נקבע באופן מפורש גובה האגרה אשר באפשרותה של רשות לגבות, עבור הפקת המידע המבוקש בבקשת חופש מידע. אין לגבות אגרה מעבר לכך, ללא הסמכה חוקית. יפים לעניין זה דברי בית המשפט:

העיקרון שאין לגבות תשלומי חובה אלא על פי הסמכה חוקית נגזר מעיקרון חוקיות המינהל שהוא נגזר מעיקרון שלטון החוק (בג"ץ 1640/95 אילנות הקריה (ישראל) בע"מ נ' ראש העיר חולון, פ"ד מט(5) 587, 582 (1996) (להלן: עניין אילנות הקריה); אליעד שרגא ורועי שחר המשפט המינהלי – עקרונות יסוד 283-284 (2009)). לעיקרון זה יש גם חשיבות חוקתית. "ההכרעות הבסיסיות לגבי הנשיאה בנטלים החברתיים – מבחינת עצם הטלתם ומבחינת אופן חלוקתם – חייבות להתקבל על ידי בית המחוקקים הדמוקרטי" (דפנה ברק-ארז משפט מינהלי 111-110 (2010) (להלן: ברק-ארז)). העובדה שהרשות זקוקה לכספים למימון פעילות כלשהי אינה מצדיקה גביית כספים מהציבור ללא הסמכה חוקית (עניין אילנות הקריה, בעמ' 589; בג"ץ 7351/03 ועד הורים עירוני ראשון לציון נ' שרת החינוך, התרבות והספורט (לא פורסם, 18.7.05)).

(עע"ם 980/08 מנירב נ' מדינת ישראל – משרד האוצר; פורסם בנבו; להלן: עניין מנרב. ההדגשות הוספו, נ.ד.).

7. גובה האגרה המשולמת לפי חוק חופש המידע, חוק אשר נועד להגשים ערכי יסוד דמוקרטיים, נקבע כך שיושג איזון בין צרכי הרשות הציבורית (לרבות מניעת הגשת בקשות סרק) לבין השגת תכליות החוק ומניעת יצירת חסמים בלתי מוצדקים מפני הנגישות למידע (ר' דברי ההסבר להצעת חוק חופש המידע, ה"ח התשנ"ז, עמ' 397). גם בדיון בכנסת בהצעת חוק חופש המידע, אמר שר המשפטים כי האגרות אמורות להיות מזעריות בכדי לאפשר בפועל את מימוש הזכות לעיון (ר' פרופ' זאב סגל, זכות הציבור לדעת באור חוק חופש המידע (2000) בעמ' 260).

8. ברי, כי גביית אגרת הפקה כה גבוהה – פי ארבעה (!) לערך מגובה האגרה הנקובה בתקנות – מחטיאה את מטרת החוק ויוצרת חסם ניכר מפני נגישות הציבור למידע. ודוק – אין משמעות לעובדה כי משרד הפנים בחר להפריט חלק משירותיו לחברה חיצונית (מה גם שהפרטה זו, ועלויותיה, זכו לביקורת חריפה בדו"ח של מבקר המדינה).¹

¹ דוח ביקורת על הסכם להספקת שירותי מידע ממאגרי מרשם האוכלוסין, מבקר המדינה, פברואר 2006. זמין באתר:

בכל מקרה, למשרד הפנים אין כל סמכות בחוק לגבות אגרת הפקה גבוהה יותר מזו הנקובה בתקנות.

9. הנה כי כן, נבקשכם להוציא דרישת תשלום מחודשת, התואמת את הוראות תקנות חופש המידע.

10. אודה על קבלת תשובתך בכתב בהקדם.

בכבוד רב,

נועה דיאמונד, עו"ד

העתק

יחידת חופש המידע, משרד המשפטים